

Ekonomipriset säger inget om svenska minimilöner

Det är inte förvånande att integrationen av lågutbildade med utomeuropeiskt ursprung fungerat dåligt i Sverige. De höga minimilönerna har slagit ut jobb med låga kvalifikationskrav, skriver Per Skedinger. Foto: Maskot/TT

Årets Nobelpris i ekonomi har missuppfattats av många i svenska medier. De missar att David Cards forskningsrön om minimilöner är inte överförbara till svenska förhållanden.

AV [PER SKEDINGER](#) | 10 DECEMBER 2021

Eventuella åsikter och slutsatser i texten är skribentens egna.

I dag den 10 december tilldelas David Card och två andra forskare Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne. Card har bidragit till metodutvecklingen inom empirisk arbetsmarknadsforskning genom att utnyttja så kallade naturliga experiment för att studera hur olika grupper påverkas av policyförändringar.

” Detta har lämnat fältet öppet för feltolkningar av forskningen.

Ett av Cards forskningsresultat om den amerikanska arbetsmarknaden, det som visat att minimilöner inte sänker sysselsättningen, är dock inte överförbart till svenska förhållanden. Med få undantag¹ har den mediala rapporteringen och mycket av debatten om Cards minimilöneforskning förbisett detta faktum. I till exempel en ledare i *Arbetsvärlden*, påstås – utan belägg – att det på grund av Cards forskning råder konsensus om att höga löner har små effekter på arbetslösheten och att de som vill sänka de svenska minimilönerna därför är ute i ogjort väder.² ”Höjd minimilön ger inte färre jobb” var rubriken i *Målarnas facktidning* för ett par veckor sedan.³ Och alldeles nyligen skrev *Forskning & Framsteg* att arbetslösheten ”inte nödvändigtvis” ökar med höjda minimilöner.⁴ Ingenstans nämns att Cards resultat från USA inte kan överföras till Sverige.

Jämförde delstater

Genom att använda ett naturligt experiment belyste Card tillsammans med framlidne kollegan Alan B. Krueger frågan om minimilönernas effekter på sysselsättningen på ett nytt sätt i en artikel som publicerades 1994.⁵ De studerade hur en höjning av minimilönen i en amerikansk delstat, New Jersey, påverkade sysselsättningen i snabbmatsrestauranger i jämförelse med en kontrollgrupp av restauranganställda i en närliggande delstat, Pennsylvania, som inte höjt minimilönen. Card och Krueger fann, till skillnad från många tidigare studier, att den höjda minimilönen inte sänkte sysselsättningen. Deras resultat fick mycket stor uppmärksamhet och har debatterats flitigt bland ekonomer.

” Om minimilönen är tillräckligt hög minskar dock sysselsättningen ...

Enligt den enklaste ekonomiska teorin, som gäller när konkurrensen på arbetsmarknaden fungerar fullt ut, så minskar en höjd minimilön sysselsättningen eftersom arbetsgivarnas personalkostnader då ökar. Men det finns mer avancerade teorier som tar hänsyn till att konkurrensen inte är fullständig. Det kan finnas så kallade sökfriktioner på arbetsmarknaden, som innebär att det tar tid för arbetssökande att hitta lämpliga jobb och för företag att fylla vakanser och arbetsgivare kan ha en så dominerande ställning att de kan sätta lägre löner än vid marknadsjämvikt. Enligt dessa teorier är det inte säkert att sysselsättningen minskar vid höjd minimilön utan den kan till och med öka, eftersom fler söker jobb och vakanser tillsätts snabbare. Om minimilönen är tillräckligt hög minskar dock sysselsättningen, oavsett vilken teori som är riktig, eftersom den minskade efterfrågan på arbetskraft till följd av högre personalkostnader då överskuggar det ökade utbudet.

Card forskade själv inte vidare om minimilöner, men hans forskningsmetod att utnyttja naturliga experiment för att analysera sysselsättningseffekterna har anammats och vidareutvecklats av andra ekonomer.

Höga minimilöner i Norden

Utifrån Cards forskningsresultat kan man dock inte dra slutsatser om hur våra svenska kollektivavtalsreglerade minimilöner påverkar sysselsättningen. En forskningsöversikt av nordiska studier jag gjort tillsammans med Simon Ek visar att minimilönerna här ger mer negativa sysselsättningseffekter än vad som är fallet i USA.⁶ En viktig förklaring till detta är att minimilönerna i Norden är mycket höga i internationell jämförelse. Minimilönerna i svenska branscher med stor andel lågavlönade, såsom hotell och restaurang samt detaljhandel, är 60–70 procent av medianlönen i hela ekonomin, vilket är dubbelt så högt som motsvarande mått på den amerikanska minimilönen.⁷

” ... uteslöt Card och Krueger inte en stor minskning av jobb i Sverige.

Även David Card skulle sannolikt vara mycket försiktig med att överföra sina amerikanska forskningsresultat till svenska förhållanden. Som en kommentar till de blygsamma sysselsättningseffekter de själva fann skrev Card och Krueger: ”Detta betyder inte att förlusterna av arbetstillfällen vid en *mycket högre* minimilön skulle bli små” (min översättning och kursivering).⁸ Med andra ord uteslöt Card och Krueger inte en stor minskning av jobb i Sverige.

Minimilönens nivå är av betydelse för utsatta grupperns möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Utifrån ovanstående resonemang är det inte förvånande att integrationen av lågutbildade med utomeuropeiskt ursprung fungerat dåligt i Sverige. De höga minimilönerna har slagit ut jobb med låga kvalifikationskrav. En minimilön på 60–70 procent av medianlönen innebär att en person med en produktivitet som understiger 60–70 procent av medianproduktiviteten, vilket sannolikt gäller för många med låg utbildning, kommer att stå utan sysselsättning om inte staten subventionerar en stor del av lönekostnaden.

NOTER

1, [Daunfeldt, Sven-Olov, SvD Debatt, 24 oktober 2021.](#)

2, [Feldbaum, Mikael \(2021\), Nobelpristagare visar att lönesänkarna har fel, Arbetsvärlden, den 11 oktober 2021.](#)

3, <https://malarnasfacktidning.se/2021/11/hojda-minimiloner-ger-inte-farre-jobb/>

4, <https://fof.se/tidning/2021/10/artikel/naturliga-experiment-krossar-myter-om-arbetsmarknaden>

5, Card, David och Alan B. Krueger (1994), Minimum Wages and Employment: A Case Study of the Fast-Food Industry in New Jersey and Pennsylvania, *American Economic Review*, vol. 84, sid. 772–793.

6, Ek, Simon och Per Skedinger (2019), Wage Policies and the Integration of Immigrants, i Calmfors, Lars och Nora Sánchez-Gassen (red.), *Integrating Immigrants into the Nordic Labour Markets*, Nordiska ministerrådet, Köpenhamn.

7, Här avses den federala minimilönen, från vilken delstater kan avvika.

8, Card, David och Alan B. Krueger (1995), *Myth and Measurement. The New Economics of the Minimum Wage*, Princeton University Press, Princeton. Citat på sid. 393.

Per Skedinger är forskare vid Institutet för Näringslivsforskning och adjungerad professor i nationalekonomi vid Linnéuniversitetet i Växjö.

Webblänk till artikeln:

<https://kvartal.se/artiklar/57309/>